

طرح جامع پیشگیری از جرائم و آسیب های اجتماعی

خرافه گرایی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

امروز توطئه دشمن،

توطئه می پیچیده ای است.

ما باید جوانب این توطئه را به روشنی بشناسیم و بشناسانیم؛

وظیفه ما این است.

مقام معظم رهبری (مد ظله العالی)

سرفصل های آموزش

✓ آسیب شناسی پدیده خرافه گرایی

✓ نوع شناسی خرافات

✓ شناسایی علل خرافه گرایی

✓ بررسی پیامدهای خرافات

✓ گونه شناسی خرافه گرایی

✓ تعیین اهمیت موضوع و ضرورت بررسی آن

خرافه گرایی

تعریف خرافه:

خرافات ، جمع خرافه و در اصل به معنای حکایت‌های شب است ؛ اما در تداول فارسی‌زبانان، به سخنان نامربوط ، پریشان و بی‌اساس که مبتنی بر منطق و دانش نباشد گفته می‌شود.

بعبارت دیگر خرافه به معنای چیزی است که واقعیت ندارد و ساخته ذهن و فکر انسان است که پس از پیدایش به آن اهمیت می‌دهد و برای آن در زندگی خود اثر قائل می‌شود، در صورتی که هیچ گونه تاثیری در زندگی و حقایق هستی ندارد. نظیر: فال گیری، سحر و جادو، سعد و نحس برخی از اماکن و امثال آن.

خرافه گرایی

خرافات :

برای بهتر فهمیدن معنای خرافات و آثار آن در زندگی، پیش از هر چیز باید با پیشینه این کلمه و کاربردهای آن آشنا شویم . در این نوشتار مقصود ما از خرافات همان مفاهیم روزمره همچون رمالی ، انواع فال ها همچون فال قهوه و فال نخود ، فال تاروت ، فال آئینه، کف بینی ، ورد خوانی ، جادو و جمل و... است .

خرافه گرایی

فالهای رایج:

فال قهوه:

شخص رمال بعد از نوشاندن یک فنجان قهوه به شخص، باقیمانده قهوه در کف فنجان را به صورت وارونه روی نعلبکی قرار می دهد و سپس بر اساس تصاویری که در انتهای فنجان و نعلبکی نقش می بندد پیش بینی هایی درباره زندگی شخص صورت می گیرد و پیشنهادات و توصیه هایی به او داده می شود.

فالهای رایج :

فال تاروت:

توسط ورق هایی که منقش به نقش هایی از طبیعت و یا نقش هایی مبهم می باشد صورت می گیرد که به صورت خورشید چینش می شود و ورق ها یکی در میان روی هم قرار می گیرند.

خرافه گرایی

فالهای رایج :

فال آئینه:

بنا بر ادعای رمالان ، عمدتاً به همراهی اجنه صورت می گیرد ، به این ترتیب که پس از قرار دادن یک شمع در مقابل آئینه و خواندن وردهایی توسط رمال ، نوشته هایی روی آئینه با مضمون زندگی شخصی فرد و راهکارهای مربوط به آن نقش می بندد.

Tanhae.Com

خرافه گرایی

فالهای رایج :

فال نخود:

به این صورت انجام می شود که رمال پس از نیت کردن شخص متقاضی، نخودها را پرتاب می کند و سپس بر اساس اشکال هندسی شکل گرفته توسط نخودها ، پیش بینی هایی برای شخص صورت می گیرد.

خرافه گرایی

ضرورت توجه به خرافه گرایی

خرافات از نظر اقتصادی تن پروری و بیهوده گری را گسترش می دهند و از نظر اجتماعی موجب ضعف روحیه ی تلاش و کوشش در جامعه می شوند و نوعی انفعال را در پیکره جامعه تزریق می کنند. رواج خرافه گرایی برای جامعه بسیار مضر است و باعث می شود مردم به رؤیا و توهم رو بیاورند و از واقعیت روی برگردانند .

بنابراین شناختن ابعاد خرافات و تبعات منفی آن برای افراد یک جامعه ضرورتی انکار ناپذیر است زیرا چه بسیار خانواده ها و افراد که به دلیل گوش سپردن به توصیه ها و تجویزهای رمالان به جدایی و نابسامانی گرفتار شده اند. چه بسیار مبالغ هنگفت که افراد خرافاتی از خود و خانواده خود دریغ نموده اند و آن مبالغ را صرف خرافات نموده اند و چه بسیار افراد که در پی دل سپردن به موهومات رمال ها و دعا نویس ها در سراشیبی فروپاشی و نابودی و فساد افتاده اند.

خرافه گرایی

انواع خرافات:

خرافات فردی و عوام پسند: خرافاتی که جنبه فردی و عوام پسندانه دارد. این گونه خرافات، عقایدی واهی را در بر می گیرد، که افراد یا اقلیتهای خاص در یک جامعه به آن معتقدند.

خرافات اجتماعی: مقصود افکار موهوم و علایق و احساسات غیر منطقی است که اکثریت جامعه به آن معتقد و پایبند می شوند و غالباً بصورت آرمانهای ملی یا شبه دینی جلوه گر می شود. مانند بت پرستی

خرافات برنامه ریزی شده: مثل خرافات سیاسی شامل اندیشه های عوام فریبانه و منحطی است که گروههای افراطی یا احزاب خاص و سیاستمداران قدرت طلب برای ارضای حس برتری طلبی خویش از آن سود می جویند.

خرافه گرایی

نظر اسلام در باب خرافات

با توجه به این که قرآن، کتاب درس زندگی است و برای کمال و سعادت بشر نازل شده از این رو با اموری که غیر واقعی، خیالی و خرافی است مبارزه می کند. به طور نمونه احترام، عبادت و تقدیس چوب و سنگ هایی که به عنوان بت می شناختند و آنها را محور زندگی و اثر گذار می دانستند، توسط حضرت رسول(ص) مورد مذمت قرار گرفت زیرا همه این امور خرافه است و چون خرافه بود پیامبران با این گونه امور مبارزه کردند از این رو در هر موضوعی که احساس می شود خرافی و غیر واقعی است باید با **تفکر و تعقل و بدست آوردن معیار واقعی** که قرآن و سنت ارائه می دهد، عمل کرد و برای شناخت واقع از غیر واقع همان ملاک را معیار قرار دهیم.

خرافه گرایی

نظر اسلام در باب خرافات

در مقابل این موضوع که قرآن بسیاری از اعتقادات رایج را خرافه میداند، بسیاری از مفاهیم متعالیه را که از نظر برخی افراد خرافات شمرده می شود، واقعیت می داند. مثلاً شاید برخی افراد **جن و پری** را خرافه بدانند، در صورتی که قرآن آنها را امور واقعی می داند. یا شاید برخی **توسل و ارتباط با انبیا** را خرافه بدانند در صورتی که با توجه به معیار قرآنی و روایی، یک واقعیت است.

شاید برخی از مادی گراها **وجود خدا** را به خاطر آن که دیده نمی شود خرافه بدانند در صورتی که از نظر قرآن وجود خدا بدیهی و روشن است و جای هیچ گونه شک و تردیدی وجود ندارد. (افی الله شک فاطر السموات و الارض)

خرافه گرایی

باورهای خرافی در کشور های مختلف

اغلب انگلیسی ها پوشیدن برخی از لباس ها یا آویزان کردن اشیایی خاص را عامل مهمی در خوش شانسی می دانند. گرچه انگلیسی ها به عنوان مدرن ترین خرافاتی های دنیا شناخته شده اند اما آمریکایی ها نیز با خرافات بیگانه نیستند. نصب نعل اسب به عنوان نماد شانس و برکت بر سردر خانه ها یکی از رایج ترین خرافات در این کشور است.

آمریکایی ها نیز مانند بسیاری از دیگر کشورها معتقدند که شکستن آینه برای مدت ۷ سال بدشانسی می آورد.

خرافه گرایی

باورهای خرافی در کشورهای مختلف

کشور روسیه بعنوان « سرزمین خرافات کهن » شناخته شده روس‌ها هیچ‌گاه در محیط‌های بسته سوت نمی‌زنند چرا که اعتقاد دارند در این صورت همه پول و ثروت خود را از دست خواهند داد.

خرافات در زندگی مردم کشورهای آسیای شرقی هم نقش بسیار مهمی دارد. یکی از خرافات رایج در میان ژاپنی‌ها، نحسی در سن میانسالی است. در بسیاری از فرهنگ‌ها، عدد ۱۳ به عنوان یک عدد نحس شناخته شده است که نشانه بدیمنی است.

خرافه گرایی

باورهای خرافی در کشورهای مختلف

در کشور ژاپن و کره نیز عدد ۴ به عنوان یک عدد نحس و بدیمن پذیرفته شده است. تلفظ این عدد در زبان ژاپنی معادل تلفظ کلماتی نظیر مرگ و نابودی است و جالب است بدانید در این کشور اغلب هتل‌ها سه ستاره هستند یا پنج ستاره و به ندرت ممکن است یک هتل چهار ستاره در ژاپن ببینید و در آسانسور ساختمان‌ها نیز شما هیچ‌گاه عدد ۴ را نمی‌بینید چرا که اساساً در این کشور طبقه ای به اسم ۴ وجود ندارد و جالب‌تر این که در هتل‌های این کشور هم اتاق شماره چهار وجود ندارد اما در مقابل در کشور چین عدد ۸ نشانه خوش‌یمنی است و اعداد و تاریخ‌هایی که با هم شباهت دارند برای آنها به عنوان روزهای بسیار خوبی برای برگزاری مراسم خاص هستند.

خرافه گرایی

تبعات خرافه گرایی

اعتقاد به خرافه‌ها و عقیده‌های بی‌ریشه و اساس، تأثیرات مخربی را بر زندگی انسان بر جای می‌گذارد. چه زندگی‌هایی بر اساس عقیده‌مندی به یک خرافه، دچار بحران شده و چه پیوندها که با اعتماد به یک مطلب بی‌پایه، از هم گسیخته شده است. در حقیقت، اعتقاد به خرافات در زندگی، مثل آویزان شدن به ریسمانی پوسیده، در چاهی تاریک و عمیق است یا برای رضایت و رسیدن به معشوق خیالی، در پی مار افعی گشتن! خوب است بدانیم که زیان پاره‌ای از اعتقادات خرافی، فقط به شخص دارنده آن عقیده باز می‌گردد؛ و بعضی خرافه‌ها، خانواده، بستگان، دوستان و گاه طیف وسیعی از مردم را متوجه خود می‌کند و آفت‌های غیر قابل جبرانی به بار می‌آورد.

خرافه گرایی

عمده ترین تبعات خرافه گرایی

۱- تن پروری و دل سپردن به راه های واهی و ظاهراً میانبر
به جای تلاش منطقی برای رسیدن به اهداف زندگی

۲- گرفتار شدن در دام تیم های فساد و فحشا به دلیل اعتماد
تمام و کمال به رمالان و دعانویسان و ...

۳- قطع ارتباط با دنیای واقعی و اعتیاد به فضاهای خیالی و
اوهام به جای ارتباط منطقی و واقعی با دنیای بیرون

خرافه گرایی

عمده ترین تبعات خرافه گرایی

۴- از هم پاشیده شدن خانواده و تضعیف مناسبات و ارتباطات
میان اعضاء خانواده به دلیل توسل به ابزارهای خرافی برای
حل مشکلات خانوادگی

۵- افزایش آسیب پذیری های جسمی به دلیل مصرف بعضی از
خوارکی های تجویزی رمالان

۶- اطلاق مبالغ هنگفت و قابل توجه جهت پرداخت حق ویزیت
رمالان و دعانویسان و ...

خرافه گرایی

عمده ترین تبعات خرافه گرایی

۷- اتلاف وقت و صرف ساعات متعدد جهت ارتباط با رمالان و یا اجرای توصیه های رمالان به جای صرف زمان برای بهبود شرایط زندگی و پیشرفت در ابعاد مختلف زندگی

۸- زود باوری و ساده باوری و عادت کردن به پذیرش گفته ها و القاءات دیگران بدون دقت و بررسی و تحقیق

۹- انفعال و کناره گیری از فعالیت های اجتماعی و گرایش به جمع های خرافاتی

خرافه گرایی

عمده ترین تبعات خرافه گرایی

۱۰- الگو قرار گرفتن برای فرزندان به عنوان افرادی خرافاتی

۱۱- مورد تجاوز جنسی و یا سوء استفاده جنسی قرار گرفتن توسط رمال ها و ورد نویس ها به دلیل مراجعه به منازل این اشخاص

۱۲- و ...

خرافه گرایی

برخی عوامل ایجاد خرافات

□ احساس نیاز به آرامش و اعتماد به نفس

□ کنجکاوی های هدایت نشده

□ کمبود آموزش و ناآگاهی

□ القاءات برخی رسانه ها

خرافه گرایی

برخی عوامل ایجاد خرافات

□ عدم دسترسی آسان و ارزان به نیازهای اولیه و فقر در جامعه

□ تاثیر پذیری از گروه همسالان و دوستان

□ ضعف باور به اعتقادات مشخص مذهبی

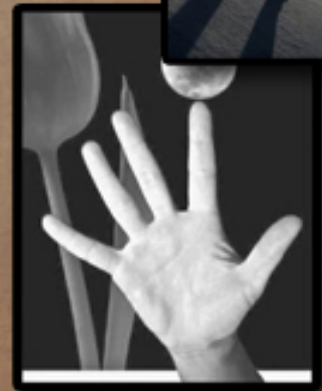
□ ویژگی های شخصیتی

خرافه گرایی

احساس نیاز به آرامش و اعتماد به نفس

اگر بخواهیم از منظر روان شناختی به خرافه پردازیم باید اشاره کنیم که طبق مطالعات، انسان در بسیاری از اوقات نیاز به تلقین، خودباوری و اعتماد به نفس و اطمینان دارد و بسیاری از اوقات برای رسیدن به اهداف خود به امور ماورایی متوسل می شود. بسیاری از ما به خاطر داریم که در کودکی موقع امتحانات برای گرفتن نمره خوب پرچم گل را می خوردیم و پس از امتحان به خود تلقین می کردیم که چون پرچم خورده ایم، نمره خوبی خواهیم گرفت. به این ترتیب واضح است که از نظر روانی انسان نیاز به آرامش دارد و وقتی از لحاظ معنوی و روحی به اوج نرسیده باشد، خلاء خود را از این طریق پر می کند.

خرافه گرایی

□ کنجکاوی های هدایت نشده

به لحاظ علمی خرافه گرایی به ذهن کنجکاو بشر که همواره درصدد یافتن پاسخ سوالات و مجهولات خود بوده است، برمی گردد. انسان گاهی سعی کرده با یافتن پاسخی غیرمنطقی، خود را قانع کند که علت رخ دادن پدیدهها را یافته است. اندک اندک این پاسخ ها به یک باور جمعی تبدیل شده و بدل به اموری شده است که بدون توجیه و دلیل منطقی از سوی همگان پذیرفته شده است .

خرافه گرایی

❑ فقر و عدم دسترسی به نیازهای اولیه

در جامعه ای که دسترسی آسان و ارزان برای برآوردن نیازهای اولیه وجود ندارد، نفوذ خرافه و جادو بیشتر می شود. به طور مثال تصور کنید وقتی راه درمان بیماری در یک جامعه فقیر و عقب افتاده وجود نداشته باشد، عامه تلاش می کنند با جادو و ورد و غیره بیماری خود را علاج کنند. بنابراین نسبت فقر با خرافه قابل ملاحظه است و هر قدر فقر بیشتر باشد، خرافه زمینه بهتری برای ظهور پیدا می کند.

❑ کمبود آموزش و ناآگاهی

با توجه به نقش مهم آموزش و پرورش در مبارزه با خرافه گرایی میتوان گفت اگر در نظام آموزشی ما محور همه چیز علت یابی علمی پدیده های اجتماعی باشد، خرافه گرایی مهار و یا حداقل از گسترش بیشتر آن جلوگیری خواهد شد. علت یابی تمامی پدیده های اجتماعی از نظر علمی باعث می شود نسلی که به دنبال موضوعات جدید است و به دنبال واقعیات می گردد، به صورت منطقی و عقلانی با محیط اطراف ارتباط برقرار کند، نه خیالی و خرافه گرایانه.

منابع کسب معرفت بشر در عین محدودیت، زیاد است و نسل جوان باید یاد بگیرد برای علت یابی پدیده هایی که در اطراف خود مشاهده می کند به دنبال عقلانیت و منطق برود و موهومات و مسائل خرافی را با ذهن جست و جوگر خود کنار بزند.

خرافه گرایی

□ القاءات برخی رسانه ها

طبیعی است که وقتی نسل جوان امروز با تلویزیون، ماهواره و رایانه در ارتباط است، از آن ها تاثیر می پذیرد و چه بسا که بسیاری از خرافه های امروزی نتیجه القاءات رسانه ها باشد زیرا متاسفانه مشاهده می شود که بعضاً توسط ابزارهای رسانه ای همچون سی دی ها و فیلم ها و تردستی ها و شعبده بازی های رسانه و با کمک حقه های سینمایی افراد به سمت خرافه ها گرایش یافته اند و این امور را واقعی تصور نموده اند. اگر رسانه ها، انعکاس زندگی اجتماعی ما هستند، برای درک اهمیت موضوعی، کافی است در اینترنت جست و جو کنید؛ خواهید دید اغلب سایت ها و یا روزنامه های دنیا، از روزنامه های مهم گرفته، تا نشریه های پیش پا افتاده، ستونی را به طالع بینی اختصاص داده اند.

خرافه گرایی

❑ ضعف باور به اعتقادات مشخص مذهبی

در دین اسلام خرافه و خرافه پرستی محکوم شده است و کسانی که به این امر مشغولند مورد سرزنش قرار گرفته اند. بنابراین دین باوران و معتقدان به شریعت راستین اسلام از پشتوانه های اعتقادی و ایدئولوژیک مناسبی برای مصونیت در برابر خرافه گرایی برخوردارند و از سوی دیگر مومنین و دینداران برای مواجهه با مشکلات و آشفتگی ها، به جای متوسل شدن به حيله های بچگانه رمالان و خرافه گرایان، به منبع لایزال آرامش و رحمت یعنی خداوند و سپس ائمه اطهار متوسل می شوند و از توسل به بندگان ضعیف و ناتوان خدا به جای توسل به باری تعالی پرهیز میکنند و چه بسا آن را شرک قلمداد کنند.

□ ویژگی های شخصیتی

اگر خرافات فقط حاصل اشتباه در ادراک ، حافظه یا قضاوت باشد اصلاح آنها باید کار ساده‌ای باشد. یا اگر خرافات صرفاً ناشی از فشارهای اجتماعی باشد باید با از بین رفتن این فشارها ، خرافات نیز از بین بردند اما واقعیت این است که مردم به سختی دست از افکار خرافی برمی‌دارند و سرسختانه به آنها چسبیده‌اند به همین جهت احتمال می‌رود خرافات تا حدود زیادی ، ریشه در درون شخصیت افراد داشته باشد. برخی ویژگی های شخصیتی همچون بد بینی، توهم زدگی، وسواس و ...

خرافه گرایی

دانشجوی سال سوم دانشگاه هستم . چند ماه پیش مطابق معمول تصمیم داشتم که با تا کسی به دانشگاه بروم و چون دیرم شده بود سوار یک خودروی شخصی شدم و از این بابت که راننده این خودرو شخص مسنی بود، آسوده خاطر بودم. اصلاً یادم نیست که راننده چطور سر صحبت را با من باز کرد. او درباره اینکه او هم دختری به سن و سال من دارد صحبت کرد و گفت دخترم بختش بلند است و من این را روی پیشانی اش می بینم علاوه بر اینکه من کف بینی بلد هستم و بهترین فال قهوه ها را می گیرم. من که به شدت علاقه مند به موضوعات هیجان انگیز و رمالی و ... بودم با او هم کلام شدم و به احضار ارواح و فال قهوه و ... اظهار علاقه نمودم و به دلیل مسن بودن این شخص به او اعتماد کردم. و آدرس محل کار او را گرفتم.

خرافه گرایی

مصادیق

دو روز بعد حس کنجکاوی ام مرا به محل مذکور کشاند زنگ خانه را فشار دادم، پس از لحظاتی دیدم که زنی میانسال در را باز کرد. او مرا به داخل منزل دعوت نمود و من با وجود آن زن در خانه، آرامش و اطمینان بیشتری یافتم. وارد اتاقی شدم که پر بود از وسائل عجیب و غریب با دود نسبتاً غلیظی که برای من از همان ابتدا فضایی توهمی و خیالی را ایجاد نمود. گوشه اتاق نشستم و در انتظار ماندم، چند دقیقه بعد همان راننده ای که قبلاً او را دیده بودم وارد اتاق شد و بعد از کمی صحبت که بیشتر در جهت مطمئن ساختن من بود، شروع به ورد خواندن و کارهای عجیب و غریب نمود و اتفاقاً بعضی از ویژگی های من را بازگو می کرد که من را متعجب کرده بود و این مسئله باعث جلب اعتماد بیشتر من می شد. بالاخره چندین بار به این خانه رفتم تا اینکه روزی که برای فال گرفتن به خانه او رفته بودم و باز هم مبلغی پول برای هزینه رمالی با خود برده بودم، آن شخص به همراه جوانی که تا به حال او را ندیده بودم وارد اتاق شدند و من را که به شدت ترسیده بودم آزار و اذیت نمودند و به من تجاوز کردند. این تجربه تلخ و حادثه ویرانگر برای من به حدی مخرب بود که به دلیل فشارهای روحی روانی و شماتت های اطرافیان، از تحصیل انصراف دادم.

خرافه گرایی

پیشنهادهای

- مشورت با افراد مطلع و آگاه و یا مراجعه به مشاور برای حل مشکلات روزمره به جای توسل به خرافات و دعا نویسان و رمالان و ...
- مطالعه سرنوشت و عاقبت خرافه گرایان به عنوان آینه عبرت
- تقویت باورهای دینی و توسل به ائمه اطهار و دعا و نیایش در مواقع بحرانی و هنگام رویارویی با مشکلات
- تلاش برای رسیدن به اهداف و تحقق امیدها و آرزوها به جای واگذاری امور به اوهام و خرافه ها
- تمرین توکل و تقویت این باور که خداوند دوستدار بندگان خود میباشد و اجابت کننده خواسته های بندگان است و آنچه مصلحت حکم کند اجابت خواهد نمود.
- افزایش مهارت های زندگی در مواجهه با مشکلات و آشنایی با راه ها و ابزار رسیدن به اهداف و امیال شخصی و خانوادگی و شغلی

خرافه گرایی

